گزارش یک

درشکه‌های بازار پایتخت، تاریخ را بازسازی می‌کنند

رژه اسب‌های پیر در قلب تجاری طهران

طهورا شهبازی

مردمی که با سیل جمعیت از در مترو به بازار قدم می‌گذارند، درشکه‌ها به‌جای تاکسی انتظار آنها را می‌کشند. دو درشکه که هرکدام چهارنفر ظرفیت دارد و کرایه آنها برای یک مسیر کوتاه و مستقیم از خروجی ایستگاه مترو ۱۵خرداد تا ناصرخسرو ۵۰۰ تومان است. محدوده‌ای که پوشیده از سنگفرش است و اصولا هیچ وسیله‌نقلیه‌ای جز تراموا‌هایی که شهرداری قرار داده نباید رفت‌وآمد کنند که اتفاقا رفت‌وآمد هم می‌کنند. درشکه‌ها برای بعضی جذاب است و مایه نشاط آنها را فراهم می‌کند اما برخی جنبه خدماتی آن را در نظر می‌گیرند و با بارهایشان انتظار درشکه بعدی را می‌کشند. دیگرانی هم هستند که اصلا ترجیح می‌دهند روی نیمکت‌هایی که برای استراحت گذاشته شده از دور نظاره‌گر رفت‌وآمد درشکه‌ها باشند.

با اینکه از ورود اولین کالسکه به ایران که هدیه به شاه‌عباس دوم بود سال‌ها می‌گذشت، درشکه از زمان ناصرالدین‌شاه به یک وسیله‌نقلیه در شهر تبدیل شد. کرایه‌ها در آغاز ساعتی یک‌هزار دینار بود و هرکسی هرچندساعت که می‌خواست، می‌توانست کالسکه‌ها را در اختیار داشته باشد. در همان دوره بود که سنگ‌بنای بازار تهران هم گذاشته شد. این بازار به‌عنوان میراث فرهنگی باارزشی در طول تاریخ حدودا ۳۰۰ساله‌اش کارکردهای مذهبی، تاریخی و تجاری داشته است.

خانمی میانسال روی یکی از نیمکت‌های خیابان اصلی بازار نشسته تا خستگی در کند. چادرش را روی سرش مرتب می‌کند و می‌گوید: «هفته‌ای سه، چهاربار از خیابان پیروزی برای خرید به بازار می‌آیم. برای درشکه‌سواری شوقی ندارم. جوان‌تر که بودم علاقه‌ام بیشتر بود ولی حالا حوصله درشکه‌سواری ندارم و بیشتر از تراموا استفاده می‌کنم.»

حدودا دوسال پیش بود که شهرداری تهران طرح تراموا یا به‌قولی قطار تفریحی را در کنار درشکه‌ها عملی کرد که با طی مسیری طولانی‌تر رایگان هم هستند؛ نوعی همزیستی مسالمت‌آمیز بین سنت و مدرنیته.

خانم جوان دیگری که خرید از بازار را نوعی سرگرمی برای خود می‌داند، استفاده از تراموا را بر درشکه ترجیح می‌دهد و می‌گوید: «از وقتی درشکه‌ها را در بازار گذاشته‌اند، با وجود رفت‌وآمد زیاد به بازار، یک‌بار هم از درشکه‌ها استفاده نکرده‌ام. از بوی اسب‌ها خوشم نمی‌آید و با وجود طولانی‌بودن صف تراموا، استفاده از آن را ترجیح می‌دهم چون هم رایگان است و هم مسیر طولانی‌تری را طی می‌کند.» پیرمرد و پیرزنی که خستگی در چشمان آنها موج می‌زند، بارهایشان را روی زمین می‌گذارند و بی‌حوصله جلو بازار زرگرها چشم‌به‌راه درشکه هستند و می‌گویند چون پیاده نمی‌توانند مسیر را طی کنند، درشکه وسیله خوبی برای جابه‌جایی آنهاست. دختران جوانی در درشکه خنده‌کنان با گوشی‌هایشان از هم عکس می‌گیرند؛ گویی از درشکه‌سواری لذت برده‌اند و رضایت خود را در لبخندی به درشکه‌چی بابت این تفریح کوتاه تحویل می‌دهند. اسماعیل، جوانی اهل مشهد است؛ از شدت سرما گوش‌بند دارد و رنگ کاپشنش را با کتانی‌های آبی‌اش هماهنگ کرده است. دهن‌بند اسب را محکم در دستش گرفته تا کنترل حیوان از دستش خارج نشود. از وضعیت کاری‌اش زیاد راضی نیست و با چهره‌ای اعتراض‌آمیز می‌گوید: «قبل از تهران، در مشهد درشکه‌رانی می‌کردم. آنجا واقعا جنبه تفریحی داشت و مردم از آن لذت می‌بردند ولی اینجا بیشتر جنبه خدماتی دارد.» مسوول درشکه‌ها که پسری حدودا ۲۵ تا ۲۶ساله است و مدام پول‌هایی را که از مسافرها می‌گیرد در دستش تکان می‌دهد، وسط حرفش می‌پرد و می‌گوید: «همه‌جور افراد از پیروجوان و کوچک و بزرگ و حتی توریست‌ها، از درشکه‌ها استفاده می‌کنند ولی بیشتر مشتری‌های ما خود بازاری‌ها هستند چون قیمت درشکه خیلی باصرفه‌تر از گاری‌های حمل بار است. مردم هم اکثرا از درشکه‌ها به‌عنوان وسیله‌ای برای حمل‌ونقل استفاده می‌کنند.» اسماعیل ادامه می‌دهد که از ۱۰سالگی درشکه‌سواری می‌کند و حسابی به کارش وارد است و آن را دوست دارد.

طرح ساماندهی بازار تهران از نیمه سال ۱۳۸۷ کلید خورد. شهرداری اول مسیر کوتاهی را سنگفرش کرد و نیمکت‌هایی در اطراف آن قرار داد. در این مسیر عبورومرور هرگونه وسیله‌نقلیه برای جلوگیری از ترافیک ممنوع اعلام و ابتدا و انتهای خیابان بسته شد. بعد از آن، نوبت به درشکه‌ها رسید تا به‌جای ماشین‌ها نقش وسایل‌نقلیه را بازی کنند. هدف این بود که گذشته را در امروز بازنمایی کنند، بُعد تاریخی بازار را پررنگ‌تر کنند و جذابیتی برای گردشگران و توریست‌ها داشته باشد. احمد حشمتی، کارشناس میراث فرهنگی، با بیان اینکه طرح کالسکه‌ها از روی عکس‌های قدیمی بازسازی شده است، می‌گوید: «طرح ساماندهی بازار از سوی شهرداری تهران مطرح شده که همه موارد آن از سوی سازمان میراث فرهنگی مورد قبول نبوده و ایراداتی به این طرح گرفته شد. از جمله اینکه با توجه به تغییر وضعیت بازار، این طرح کاملا با قدیم انطباق ندارد چون در زمان پهلوی در سال ۴۲، میدان اصلی تغییر می‌کند و کف‌سازی‌ها متفاوت می‌شود.» او می‌افزاید: «شهرداری حتی طرحی داشت که در خیابان ناصرخسرو منوریل بگذارد که باز سازمان میراث فرهنگی به‌دلیل اینکه در آن قسمتی که شهرداری در نظر گرفته، نقطه‌های ترافیکی وجود دارد، این طرح را نشدنی اعلام کرد و در موردی شهرداری شروع به کندن خیابان ناصرخسرو کرد و چون شکل تاریخی بازار را به‌هم می‌ریخت، آن را لغو کرد. بعد از این قضایا بود که بحث درشکه را مطرح کردند.»

کارشناسان می‌گویند که توسعه فرهنگی باید ریشه در هویت دینی و تاریخی و فرهنگ و عقبه مردم داشته باشد و ارزش‌های تاریخی و فرهنگی در متن حیات عمومی شهر و ارتباط با سایر ارزش‌های زندگی جمعی، در نظر گرفته شود. از این نظر، حشمتی درباره جذابیت درشکه‌سواری در بازار برای مردم می‌گوید: «شاید اگر خیلی تخصصی به این قضیه نگاه کنیم، مشکلاتی وجود داشته باشد ولی به‌هرحال، این درشکه‌ها برای عموم مردم جذابیت دارد و باعث جذب توریست می‌شود.»

تعدادی گردشگر خارجی، از جلو بازار زرگرها که درشکه‌ها آنجا مسافر سوار می‌کنند، دوربین‌به‌دست بدون توجه به درشکه‌ها، از کنار آن رد می‌شوند. حشمتی، کارشناس میراث فرهنگی می‌گوید: «وقتی در میدان نقش جهان اصفهان درشکه‌ها راه‌اندازی می‌شود، به‌دلیل کارکرد فرهنگی محض این میدان می‌تواند در بازسازی تاریخ موفق‌تر عمل کند ولی در کلانشهری مثل تهران با این حجم جمعیت و با توجه به اینکه بازار جنبه تجاری دارد و مردم زیادی در روز تردد می‌کنند، درشکه واقعا جوابگو نیست. مگر اینکه بازار از بعد تجاری بیرون بیاید و بعد گردشگری آن پررنگ‌تر شود؛ آن‌وقت است که حضور این درشکه‌ها در کنار دیگر بناهای تاریخی به اثر فرهنگی تبدیل می‌شوند.» مسیر تردد درشکه‌ها به‌وسیله یک پیمانکار از شهرداری اجاره شده که هرماه پولی بابت آن به شهرداری پرداخت می‌کند. حقوق هر دو درشکه‌ران و مسوول آنها، روزی ۲۰هزارتومان است. درشکه‌ها هرروز از ساعت ۸:۳۰ تا ۱۷ کار می‌کنند. فقط روزهای بارانی و برفی است که کار خود را تعطیل می‌کنند. اینها را محمدی، مسوول درشکه‌ها در حالی که دارد پول مشتری‌ها را حساب می‌کند، می‌گوید و ادامه می‌دهد درشکه‌ها و اسب‌ها در اصطبلی در نزدیکی‌های خیابان شاپور نگهداری می‌شوند. به‌گفته او، تعداد اسب‌های نگهداری‌شده به ۱۳تا ۱۴ راس می‌رسد و هرروز اسب‌ها برای استراحت تعویض می‌شوند. اصطبل اتاقک‌های جداگانه برای نگهداری اسب‌ها و درشکه‌ها دارد. حتی یکی از درشکه‌چی‌ها هم در آنجا در یک اتاق زندگی می‌کند. سن اسب‌ها زیاد است. دو اسبی که آنجا به درشکه وصل هستند، یکی ۱۰ساله و یکی ۱۷ساله است. برای اینکه مسیر تردد اسب‌ها تمیز بماند، مخزن‌های ویژه‌ای در پشت اسب‌ها نصب شده تا از ریختن فضولات جلوگیری شود. دکتر محمدحسین انصاری‌فرد، دامپزشک درباره حضور اسب‌ها در بازار و مسایل بهداشتی آنها به «شرق» می‌گوید: «از زمان قدیم، درشکه‌ها به‌عنوان وسیله‌ای نقلیه مورد استفاده قرار می‌گرفتند. از آنجایی که اسب حیوان باهوشی است، خیلی زود خودش را با شرایط جدید وفق می‌دهد و آسیب روحی نخواهد دید. اگر تردد خودروها کمتر شود، حتی حیوان از دیدن انسان‌ها در محیطی آرام خوشحال هم می‌شود.» او درباره سن زیاد اسب‌ها می‌گوید: «برای درشکه‌سواری معمولا از اسب‌های پیرتر و کوتاه‌قدتر استفاده می‌کنند چون اسب‌های جوان چموش هستند و ممکن است رم و به مردم آسیب وارد کنند.» به‌گفته انصاری‌فرد، درشکه‌چی باید با توجه به شناختی که از اسب دارد، زمانی را برای استراحت حیوان در نظر بگیرد. اگر هنگامی که اسب عرق می‌کند به آن امکان استراحت داده نشود، دچار قلنج و حتی گاهی اوقات سبب مرگ اسب می‌شود.

این دامپزشک درباره وضعیت بهداشتی اسب‌ها نیز می‌گوید: «باید برای این اسب‌ها کارت بهداشت صادر شود تا بیماری‌های مشترک اسب و انسان مانند مشمشه و طاعون اسبی، سلامتی انسان‌ها را تهدید نکند و نظارت مداوم درخصوص بهداشت آنها انجام گیرد.»

درشکه‌های بازار تهران وقتی که به راه می‌افتند، از مسیر تاریخ می‌گذرند؛ مسیر آنها از جلو راسته زرگرها شروع می‌شود. کمی که حرکت می‌کنند، سبزه‌میدان در سمت چپ خودنمایی می‌کند کمی جلوتر کاخ دادگستری در سمت راست قرار دارد که بازار را تاریخی‌تر کرده است. درشکه می‌ایستد و درشکه‌چی با حالتی نشان می‌دهد که وقت پیاده‌شدن نیست. درشکه پشت یک تراموا گیر کرده و هرچه به چپ و راست می‌رود، راهی برای عبور پیدا نمی‌کند. دختری جوان که حسابی عجله هم دارد، با پوزخند می‌گوید: «اینجا هم ترافیک.»

۵۰۰ تومان

دو درشکه هرکدام چهارنفر ظرفیت دارد و کرایه آنها برای یک مسیر کوتاه و مستقیم از خروجی ایستگاه مترو ۱۵خرداد تا ناصرخسرو ۵۰۰ تومان است

۱۳۸۷

طرح ساماندهی بازار تهران از نیمه سال ۱۳۸۷ کلید خورد. شهرداری اول مسیر کوتاهی را سنگفرش کرد و نیمکت‌هایی در اطراف آن قرار داد. در این مسیر عبورومرور هرگونه وسیله‌نقلیه برای جلوگیری از ترافیک ممنوع اعلام و ابتدا و انتهای خیابان بسته شد. بعد از آن، نوبت به درشکه‌ها رسید

تعدادی گردشگر خارجی، از جلو بازار زرگرها که درشکه‌ها آنجا مسافر سوار می‌کنند، دوربین‌به‌دست بدون توجه به درشکه‌ها، از کنار آن رد می‌شوند. حشمتی، کارشناس میراث فرهنگی می‌گوید: وقتی در میدان نقش جهان اصفهان درشکه‌ها راه‌اندازی می‌شود، به‌دلیل کارکرد فرهنگی محض این میدان می‌تواند در بازسازی تاریخ موفق‌تر عمل کند ولی در کلانشهری مثل تهران با این حجم جمعیت، با توجه به اینکه بازار جنبه تجاری دارد و مردم زیادی در روز تردد می‌کنند، درشکه واقعا جوابگو نیست. مگر اینکه بازار از بعد تجاری بیرون بیاید و بعد گردشگری آن پررنگ‌تر شود

۲۰ هزار تومان

حقوق هر دو درشکه‌ران و مسوول آنها، روزی ۲۰هزارتومان است. درشکه‌ها هرروز از ساعت ۸/۳۰ تا ۱۷ کار می‌کنند. فقط روزهای بارانی و برفی است که کار خود را تعطیل می‌کنند

۱۷ ساله

سن اسب‌ها زیاد است. دو اسبی که آنجا به‌درشکه وصل هستند، یکی ۱۰ساله و یکی ۱۷ساله است

گزارشگر «شرق» در همه جای ایران باشید

سوژه‌ها و گزارش‌های خود را برای ما به ایمیل sharghline@sharghdaily.ir بفرستید یا به شماره ۳۰۰۰۴۶۹۹ پیامک بزنید یا با ۸۸۶۴۰۲۶۰ تماس بگیرید. «شرق» با کمک شما خواندنی‌تر می‌شود.

گزارش دو

کتاب‌های افزایش هوش و حافظه بازار داغی دارد

رویای داشتن کودکان نابغه

سعیده علیپور

فروشنده، فهرست دورودرازی از آدم‌های بزرگ تاریخ را که لای کاور نایلونی جاسازی شده، ردیف کرده و معلوم است، برای نشان‌دادن به مشتری‌ها طراحی شده. هر مشتری که از چندوچون کتاب‌های افزایش ضریب هوشی و قدرت حافظه و چگونه نابغه‌شدن و... می‌پرسد، فهرستش را نشان می‌دهد و اگر خریداری اظهار ناآشنایی با یکی از نام‌های مندرج در فهرست کند، فروشنده بابت این آگاه‌نبودن کمی تحقیرش می‌کند و توضیح می‌دهد که همه این افراد با اتکا به IQ بالا شاخ غول شکسته‌اند و نامشان را در تاریخ ماندگار کرده‌اند.

فهرستش را متناسب با سلایق مختلف تنظیم کرده، از لئوناردو داوینچی گرفته تا انیشتین، از گوته تا جورج بوش پسر... حتی شارون‌استون و نیکول کیدمن و... هم توی فهرستش جا دارند، شاید برای اینکه خیالش راحت شود که مراجعان دیگر اینها را جایی دیده‌اند و می‌شناسند. مرد به حرف‌های فروشنده گوش می‌کند، از سر ناکامی آهی از نهادش بر می‌آید و می‌گوید: «حیف آقا! اگر مادرم به‌جای خوراندن کندر و کنجد به ما، این کتاب‌ها را برامون خریده بود شاید الان ما هم انیشتینی، چیزی شده بودیم و به‌جای پادویی مردم داشتیم آقایی می‌کردیم.» دستفروش میدان انقلاب، اسکناس ۱۰هزارتومانی را از مرد می‌گیرد و یکی از آن کتاب‌های تقویت هوش کودک را می‌دهد دست مرد و خیالش را جمع می‌کند که سرنوشت بچه‌اش با این کتاب مثل خود او نخواهد شد.

در میدان انقلاب، کتاب‌فروشی‌ها و نمایشگاه‌های کتاب پر از کتاب‌هایی با مضامین تحقق‌بخشیدن به رویای هوش افسانه‌ای آدم‌هاست. کتاب‌های روانشناسی برای تقویت حافظه و هوشمندکردن آدم‌ها هر روز روانه بازار نشر می‌شود و آمار انتشار کتاب را در کشور بالا می‌برد. حالا سوال پیش می‌آید که این کتاب‌ها چقدر مبنای علمی دارد و آیا این امکان وجود دارد که بتوان به واسطه چنین کتاب‌هایی، فرزندان را از آدم‌های معمولی به نوابغ شماره یک تبدیل کرد.

اکثر مردم دوست دارند نمره تست IQشان از ۱۳۰بالاتر باشد اما شمار اندکی از افراد هر جامعه در این دسته می‌گنجند و بقیه افرادی هستند با هوش متوسط که می‌توانند با اتکا به توانایی‌های اجتماعی همچنان به آینده امیدوار باشند. اما این رویا گاهی کار دست پدر و مادرها می‌دهد و تمام آمال دست‌نیافته خود را در فرزندشان می‌بینند. نه‌تنها در ایران که در اکثر کشورهای دنیا، حول این میل، بازارهای تجاری شکل گرفته و محصولاتی تحت‌عنوان آموزشی و برای بالابردن بهره‌هوشی بچه‌ها عرضه می‌شود که البته سود فراوانی هم عاید ناشرها و فروشنده‌ها می‌کند. سیداحمد جلیلی، مشاور عالی انجمن روانشناسی ایران، با بیان اینکه چنین کتاب‌هایی بیشتر جنبه تجاری دارد، هوش را ناشی از وراثت می‌داند و می‌گوید: «مسایل محیطی اثر بسیار کمی در رشد ضریب‌هوشی دارد و چنین کتاب‌هایی اساسا جنبه علمی ندارد.» او ادامه می‌دهد: «متاسفانه کتاب‌ها و رمان‌های خوب اجازه انتشار پیدا نمی‌کنند، اما تا دلتان بخواهد در بازار نشر کتاب‌هایی با چنین مضامین روانشناسی است که بدون مبنای علمی تهیه شده و تنها با هدف تجاری منتشر می‌شود.» بسیاری از ناشران، با انتشار چنین کتاب‌هایی ممر درآمدی خوبی برای خود فراهم کرده‌اند و در این آشفته‌بازار صدور مجوزها، با ترجمه و گاهی تهیه کتاب‌های شبه ترجمه در حوزه‌های روانشناسی اقدام به کتاب‌سازی و فروش گسترده آنها می‌کنند که البته محل مطمئنی برای کسب درآمد نیز محسوب می‌شود.

حسین اسکندری که روانشناس و عضو هیات علمی دانشگاه علامه‌طباطبایی است نیز با بیان اینکه چنین کتاب‌هایی مبنای علمی ندارد و از سوی هیچ نهاد معتبر و دانشگاهی و آموزش‌وپرورش حمایت نمی‌شود، می‌گوید: «این بازار درواقع به نوعی پاسخ به عطش خانواده‌هاست برای داشتن فرزندانی باهوش.»

اما بیشتر این کتاب‌ها مقاطع پیش‌دبستانی را هدف قرار داده‌اند. اسکندری در این‌باره می‌گوید: «در این سن یادگیری کودک در بیشترین حد قرار دارد و اغلب پدر و مادرها از مواجهه با این میزان قدرت یادگیری ذوق‌زده می‌شوند و احساس می‌کنند با تهیه پکیج‌های افزایش هوش می‌توانند بچه‌هایشان را تبدیل به نابغه کنند.»

او البته آزمون‌های مختلفی که برخی از مدارس، برای ثبت‌نام دانش‌آموزان برگزار می‌کنند را در اقبال بیشتر به اینچنین کتاب‌هایی بی‌تاثیر نمی‌داند و می‌گوید: «چنین کتاب‌هایی مثل یک دوپینگ عمل می‌کند. اما اینکه واقعا هوش را افزایش دهد ابدا چنین چیزی نیست.»

هوش یک مفهوم قابل دستکاری است؛ ویژگی‌های فردی، امکانات محیطی و مهم‌تر از آن، سطح تعامل با این امکانات، آن را گسترش می‌دهد اما همه این امکانات، نهایتا می‌تواند یک نمره هوشی به هوش کودک بیفزاید و البته که این یک نمره کسی از دنیای آدم‌های معمولی را به جمع نوابغ وارد نمی‌کند.

اسکندری با اشاره به افزایش تعداد مدارس تیزهوشان، این موضوع را ناشی از گرایش به متمایزبودن از بقیه عنوان می‌کند و می‌گوید: «در گذشته تنها در تهران یک مدرسه تیزهوشان مخصوص دختران و یکی مخصوص پسران بود. اما الان تعداد آن رشد چشم‌گیری پیدا کرده است. واقعیت این است که در جامعه این میزان تیزهوش نداریم. یک تصمیم آموزشی می‌تواند چنین توهمی ایجاد کند. مدیر یک موسسه آموزشی با یک محاسبه و برای جذب کمک‌های بیشتر دولتی تعداد مدارسش را افزایش می‌دهد. الان همه‌جای شهر تهران مدرسه تیزهوشان هست و به‌تبع آن، دانش‌آموز وارد این مدارس می‌شود. واقعیت این است که این دانش‌آموزان، تیزهوش نیستند بلکه با دوپینگ وارد این مدارس می‌شوند. بعد تازه اول مصیبت است، چراکه سطح توقع خود و اطرافیان را بالا برده‌اند و خیلی از آنها در این فرآیند آسیب می‌بینند.»

این در حالی است که علاوه بر این مدارس، مدرسه‌های دیگری نیز با عناوینی چون نمونه و نیمه‌نمونه و با برگزاری آزمون‌های هوشی، رقابتی کاذب ایجاد کرده‌اند و به بازارهای کتب غیرعلمی موجود در بازار برای بالابردن هوش کودک رونقی مضاعف داده‌اند. علی کیهانی‌نژاد، روانشناس نیز درباره روش‌های افزایش هوش با کتاب و سی‌دی می‌گوید: «چنین کتاب‌هایی روی هوش تاثیری ندارند، بلکه روی معلومات اثر دارد. به همین دلیل ارزش علمی نداشته و بیشتر جنبه تجاری دارد.» او تاکید می‌کند که پدرومادرها به دلیل ناکامی‌های خودشان در زندگی، سرمایه‌گذاری فوق‌العاده‌ای روی فرزندانشان می‌کنند تا شاید آنها آمال و آرزوهای‌شان را تحقق ببخشند و می‌گوید: «هر بچه‌ای که به دنیا می‌آید یک ضریب آبکاری دارد. اگر بعد از بیرون‌آمدن از شکم مادر به موقع جیغ بزند و گریه کند و به موقع شروع به نفس‌کشیدن کند، ضریب آبکاری آن ۱۰ است. اما اگر این اتفاق با تاخیر انجام شود، ضریب آبکاری پایین می‌آید و کودک احتمالا کندذهن خواهد شد. البته حوادث دیگری مثل ضربه به سر یا بیماری‌های عفونی هم می‌تواند سبب آسیب به مغز و کندذهنی در افراد شود، اما عکس این معادله هیچ‌گاه صادق نیست. یعنی هیچ حادثه‌ای فرد معمولی را نابغه نمی‌کند. هیچ دارو و هیچ کتابی هم نمی‌تواند این کار را انجام دهد.» او با اشاره به اینکه می‌گویند کودکان امروز باهوش‌تر از گذشته هستند این تصور را غلط عنوان می‌کند و ادامه می‌دهد: «آنچه باعث تفاوت یک کودک امروزی با یک کودک مثلا صدسال پیش است، میزان معلوماتی است که در اختیار اوست. این معلومات و آگاهی است که قدرت تکلم و وسعت دید در اختیار ما قرار می‌دهد.»

عکس: مهدی حسنی، شرق

جدول ۱۹۱۴

افقی:

۱-پهلوان زن ایرانی و از شخصیت‌های شاهنامه- عیب‌جویی و خرده‌گیری ۲-نابودی- مهندس معمار- واحد وزن برابر ۲۸گرم ۳- نماد فن پزشکی- پولی که دولت بر اساس قانون از اشخاص یا موسسه‌ها به حساب درآمدهای عمومی دریافت می‌کند ۴- تله- از نقش‌های زینتی ایرانی در نقاشی و قالیبافی ۵- قلاب کمربند- آشی که با برنج و سبزی پخته می‌شود- سرزمین بلقیس ۶-سرباز نیروی دریایی- سرود- رنگ کهکشان ما! ۷- کالبد جاندار مرده- انتهای روده بزرگ- طناب صوتی ۸- طلایه دار اعداد- یک چهارم- شادمانی- سرای مهر و کین ۹- چرخان- ورم- نوعی یقه ۱۰- مرض سگ بیمار- بی‌وفایی- رییس و بزرگ قوم ۱۱- پوسته بسیار نازک- سرزنش- هر چیز فاقد بسته‌بندی ۱۲- شهری در شرق کشور ژرمن‌ها- گذشته ۱۳- بجا آوردن تعهد یا وظیفه‌ای- دلبستگی ۱۴- انتظار و چشمداشت- دیدار از بیمار- آلبومی موسیقیایی از «سهیل نفیسی» ۱۵- در ورزش به برگزیدن نفرات حاضر توسط سرگروه‌ها برای تشکیل تیم‌های جداگانه گفته می‌شود- دسته اهرمی شکل برای بازی‌های کامپیوتری.

عمودی:

۱- فرصت و امکان- سلسله مراتب جانداران یک محیط طبیعی که در آن هر تیره از زیستمندان، دیگری را طعمه خود می‌سازد ۲- رونق- از ورزش‌های راکتی- منزل ۳- فریاد عدالت! - بهره و منفعت- دیوار بلند و محکم- سوغات گجرات ۴- ناپاکی- نوشیدنی داغ- ستون خیمه ۵- شیرینی کرمانشاه- آتش جهنمی- آبرو و عزت ۶- کهنه و پوسیده- همکاری و مشارکت ۷- ناگهانی خودمانی- انباز- خاطر و حافظه ۸- علاقمند به خواندن و فراگیری درس- نتیجه‌گیری کردن ۹- قطار- دعای روز جمعه- دشمن ۱۰- نامی برای جن- خانواده‌ای از زبان‌های هند و اروپایی ۱۱- از ادات استفهام- از قبایل صدر اسلام- سپیده ۱۲- جانشین- جرقه- کنایه از هر چیز مفت و بی‌ارزش و زود دست یافتنی ۱۳- زورمند- سازمان جاسوسی آمریکا- دوات- نشانه قرآنی ۱۴- مادر آذری- نقش‌های گلدوزی مشبک و برجسته- معطر ۱۵- فیلمی از «سیروس الوند» با بازی ابوالفضل پورعرب و هدیه تهرانی- گوسفند جنگی.

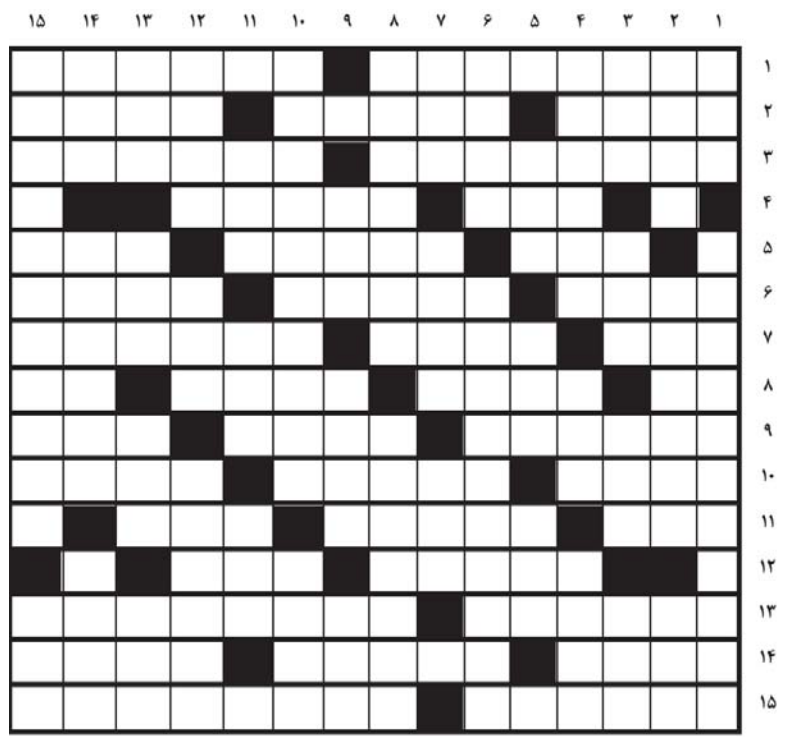

حل سودوکو سخت

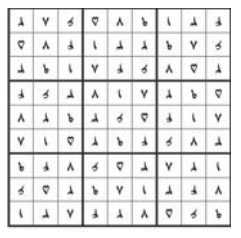

حل سودوکو ۹۱۶

۹	۲	۸	۵	۴	۶	۳	۷	۱
۳	۶	۷	۸	۱	۹	۴	۲	۵
۱	۵	۴	۳	۲	۷	۸	۹	۶
۵	۸	۹	۷	۶	۴	۱	۳	۲
۲	۳	۶	۱	۵	۸	۹	۴	۷
۴	۷	۱	۲	۹	۳	۵	۶	۸
۶	۴	۵	۹	۸	۲	۷	۱	۳
۸	۹	۳	۶	۷	۱	۲	۵	۴
۷	۱	۲	۴	۳	۵	۶	۸	۹

جدول ۱۹۱۳

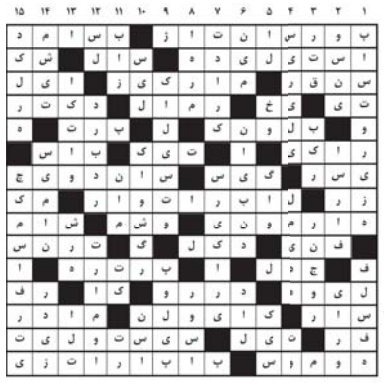

سودوکو سخت ۵۶۶

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۶	۵	۷					
		۳		۸		۲		
	۲	۸						۹
						۵	۱	
				۶	۳			
			۸				۶	
			۶		۸			۳
				۳	۱		۷	
۴						۶		

سودوکو ۹۱۷

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

				۷	۶	۵	۹	۸
۵	۷							۶
			۲	۹	۵		۴	۷
۷			۸	۱	۴			
			۵	۶			۲	۳
۶		۵			۹	۴		
		۳		۴		۶	۵	
		۶						
۹	۵		۶		۲			